

Nr 26.

Av herr **Nothin** m. fl., om anslag till nybyggnad för lantmäterikontoret i Jämtlands län.

Lantmäterikontoret i Jämtlands län är sedan år 1912 inrymt i Östersunds rådhus. Den sammanlagda golvytan utgör 209 kvm., varav större delen (165 kvm.) utgöres av källarlokal avsevärt under markens yta.

Lokalen, vilken torde förhyrts som ett provisorium, är vad utrymmet angår ytterst *otillräcklig*.

För den besökande allmänheten har detta medfört den synnerliga olägenheten, att kontoret enligt medgivande av Kungl. Maj:t numera under fyra dagar i veckan hålles stängt för allmänheten, detta av den anledning att, då under besökstid kartmaterialet studeras av allmänhet eller förrättningsmän, erforderliga arbetsplatser för kontorets personal ej finnas tillgängliga.

Givet är att det otillräckliga utrymmet försvårar såväl en tillfredsställande förvaring av kartmaterialet som iakttagande av tillräcklig aktsamhet vid användande av de större kartorna.

Av vida större betydelse är, att lokalen starkt fuktar, varigenom hela kartsamlingens bestånd äventyras och därmed oersättliga värden sättas på spel. Lokalens *olämpliga beskaffenhet* åskådliggöres bäst genom återgivande av följande uttalande av överlantmätaren i skrivelse den 13 maj 1925 till lantmäteristyrelsen:

»Redan inom ett år efter kontorets hitflyttning trädde olämpligheten av detsamma i dagen. Den garanterade fuktfriheten visade sig sålunda snart vara blott och bart en chimär, i det de i källarlokalerna över asfaltgolvet på gråpapp lagda korkmattorna måste borttagas, den därunder befintliga lumpappen, som dröp av fukt, utskyfflas och asfaltgolvet undergå en längre tids torkning. Tjocka mögellager hade dessutom bildats bakom skåpen. Asfaltgolvet täcktes sedermera med ett trägolv, på vilket lades korkmattor; genom denna anordning måste dock brandsäkerheten anses hava högst betydligt minskats. Ännu i dag äro arkivlokalerna långt ifrån fukt fria; särskilt i det större av rummen förekommer alltjämt mögelbildning bakom skåpen. Även under den varmaste sommar måste värme vara påsläppt i elementen i arkivlokalerna på det arkivalierna ej må taga allt för stor skada genom fukt och temperaturväxlingar. I det större arkivrummet måste under förliden höst en del av trägolvet läggas om, enär detsamma på grund av fukt och mögel var så uppruttet, att en då tillförordnad överlantmätare trampade rätt igenom detsamma. Sistnämnda rum måste ehuru osunt användas till arbetsrum för assistenten, liksom det mindre

arkivrummet för ritbiträdet och extra assistenter, när sådana äro här förordnade. Arkivlokaleras olämplighet som arbetsrum, i synnerhet som härtill kommer att de äga dålig dagsbelysning, torde framgå av vad ovan anförts.»

Uti skrivelse den 24 april 1926 anförde överlantmätaren ytterligare:

»Oavsett utrymmesförhållandena torde lokalernas olämplighet i övrigt bäst belysas av den omständigheten, att spillvattnet från polisens badrum icke sällan utgjuter sina mindre skönt doftande flöden över de intet ont anande kartskåpen i den underliggande arkivlokalen. Det torde även som en kuriositet för en arkivlokal kunna nämnas, att vid ett kraftigare störtregn förliden sommar vatten från stadens närliggande källarlokal inträngt mellan trä- och asfaltgolvet i arkivet.

Jag vill slutligen underställa Kungl. Styrelsens prövning, om det kan vara lämpligt, att till förvaringsplats för länets utan gensägelse viktigaste arkiv användes en lokal, varest vattenintaget samt vattenmätaren för huvudledningen till stadens rådhus äro placerade. Om en läcka skulle uppstå på denna ledning, vartill tillbud för övrigt icke saknats, skulle arkivet inom en eller annan timma vara fullständigt spolierat.

På grund av det anförda får jag fortfarande vördsamt anhålla, att Kungl. Styrelsen ville skyndsamt gå i författning om anskaffande av lämpligare lokaler och finner jag mig, vid ett fortsatt kvarblivande i nuvarande lokaler, böra fritaga mig från allt ansvar för därav uppstående konsekvenser.»

Givet är att dylika lokaler måste vara rent *hälsovådliga* för den där sysselsatta personalen. Uti ett den 2 maj 1926 utfärdat intyg har också förste provinsialläkaren i länet gjort följande uttalande:

»Vid besökstillfällena iaktogs, att luften var rå källarluft. Lokalerna äro genom bristande dager, bristande ventilation och genom själva sitt läge i källarvåningen mycket olämpliga som arbetslokaler, varför framförda klagomål över deras olämplighet äro fullt befogade. Utom det att lokalerna hava otillräcklig ventilation och ingen eller otillräcklig dager, måste de anses *hälsovådliga* även genom besvärande golvdrag.»

Riksdagens revisorer, som sistlidne höst besökt lantmäterikontoret, hava *enhälligt* gjort följande uttalande:

»Revisorerna fingo vid sitt besök det intrycket, att de nuvarande lokalerna för ifrågavarande lantmäterikontor icke kunna anses för sitt ändamål tillfredsställande. De till arkivlokal använda källarutrymmena voro synnerligen trånga och såväl med hänsyn till belysningsförhållandena som eljest olämpliga såsom arbetslokaler, vartill kommer, att fara föreligger för där förvarade lantmäterikartors och övriga arkivaliers förstörelse genom fukt.»

Lantmäteristyrelsen har gjort upprepade framställningar i ändamål att vinna en mera tillfredsställande lokal.

Sistlidna vår uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i samråd med lantmäteristyrelsen och länsstyrelsen i Jämtlands län avgiva förslag rörande jämte annat lämpligaste sättet för ett mera definitivt ordnande genom nybyggnad eller eljest av lantmäterikontorets lokalfråga. I anledning härav har byggnadsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 oktober 1926 framlagt förslag till nybyggnad av sten i två våningar för en beräknad kostnad av 202,000 kronor. Häri ingå ej kostnaderna för tomt.

Med avseende å lämpligaste platsen för nybyggnaden hava rätt olika meningar mellan de i saken hörda myndigheterna.

Riksdagens revisorer hava återgivit de olika ståndpunkter som förekommit och skälen för desamma på följande sätt:

»Av lantmäteristyrelsen har tillstyrkts, att byggnaden uppföres å en intill stadens rådhus belägen tomt (nr 207), vilken tomt äges av en missionsförening och kan förvärfvas för ett pris av 20,000 kronor. Gentemot detta har länsstyrelsen i avgivet utlåtande framhållit, att nämnda tomts läge visserligen vore fördelaktigt men att med hänsyn till en framtida utvidgning av stadens flickskola, som gränsade till denna tomt, det vore önskvärt, att tomten icke nu disponerades för en statlig byggnad. Länsstyrelsen har i stället förordat lantmäteribyggnadens förläggning till en av staden kostnadsfritt erbjuden tomt norr om stadens planlagda område intill den s. k. fornbyn, Jamtli kallad. Länsstyrelsen har därvid framhållit, hurusom i närheten härav stadsfullmäktige reserverat plats för en museibyggnad, för vars uppförande medel redan insamlats till ansenligt belopp. Lantmäteristyrelsen har avstyrkt byggnadens förläggning till denna plats, som vore belägen cirka 1 1/2 kilometer från stadens nuvarande centrum mellan Kyrko- och Storgatorna med därvarande post, telegraf, banker m. m. och 2 kilometer från statens järnvägars huvudstation. Erfarenheterna av byggnadsverksamheten i Östersund utvisade, att stadens utveckling icke ginge mot norr, där nybyggnad på sista 20 åren ej förekommit, utan att tillväxten skedde söderut, där under senare åren en helt ny stadsdel växt fram. Förslaget att förlägga lantmäterikontoret vid Jamtli syntes vara ett led i strävandena att med konstlade medel tvinga stadens utveckling norrut samt även att förbereda lösningen av frågan om ett blivande landsarkivs förläggning i en av de lokala myndigheterna önskad riktning. Med ett så avlägset läge som det sålunda ifrågasatta följde ovtivelaktigt enligt lantmäteristyrelsens mening stora olägenheter, framför allt för den allmänhet, som besökte lantmäterikontoret, i första hand länets jordägande befolkning, vilken ju ej vore bosatt på platsen. Även för den i stor utsträckning förekommande kommunikationen med länsstyrelsen och domarkanslier uppstode svårigheter. Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 28 oktober 1926 anført, att den intill rådhuset belägna tomten hade ett gynnsammare läge; styrelsen kunde dock näppeligen anse, att den med den mera avlägsna tomten å Norr förenade olägenheten borde »tillskrivas så stor och i detta fall avgörande betydelse, att statsverket icke skulle begagna sig av stadens erbjudande, att ställa denna tomt utan ersättning till förfogande.»

Riksdagens revisorer, som även besett de ifrågasatta tomtplatserna, hava för sin del gjort följande enhälliga uttalande:

»Vidkommande den erbjudna tomtplatsen norr om staden måste revisorerna finna de av lantmäteristyrelsen påpekade olägenheterna av lantmäterikontorets förläggning till denna plats vara av den betydelse, att det i detta avseende gjorda erbjudandet måste sägas för staten framstå såsom mindre fördelaktigt.»

Riktigheten av denna uppfattning synes ovedersäglig.

Då i den nu framlagda statsverkspropositionen icke begärts några medel för ifrågavarande synnerligen trängande byggnadsfråga, utan densamma sammankopplats med annan nybyggnadsfråga, med vilken den dock icke synes äga närmare samband, och därmed undanskjutits till en oviss framtid och därigenom oersättliga värden äventyras, hemställes,

att riksdagen ville dels till förvärv av erforderligt tomtutrymme och dels till uppförande därå av nybyggnad för lantmäterikontoret i Jämtlands län anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av kronor 222,000.

Stockholm den 19 januari 1927.

Torsten Nothin.

A. O. Frändén.

S. H. Kvarnzelius.

Sven Linders.